

מראי מקומות- מנחות ס"ז

- (א) **גלגול הקדש פוטר- ע' בחי' הגרי"ז** דהעיר דלכאו' גלגול לאו דוקא, דהא מזמן נתינת מים לקמח כבר שייך לחול בה חלות שם חלה, וכמו דאם יש להגוי בעלות על התבואה בזמן הבאת שלישי, אפי' אם בזמן מירוח הוי של ישראל, מ"מ פטור מתרו"מ כיון דבהתחלת זמן חיובא הוי של עכו"ם, ומ"ש. וע"ש שביאר (וכן אי' בחי' הגר"ח על הרמב"ם, ביכורים ח', ו', ד"ה אלא דנראה) שיש חילוק יסודי בין נתינת מים לקמח ובין הבאת שלישי. דלענין הבאת שלישי, החיוב כבר מתחלת, דהא יש ב' דברים הנצרכים לחיוב תרו"מ, דגנך, שיהי' דגן שלו, וזהו עצם המחייב של תרו"מ, וגם יש דין של דיגונך, דקודם מירוח לא חל עדיין החיוב לגמרי. וא"כ, כיון דבשעת תחלת המחייב, דהיינו כשנעשה דגנך, דזהו בהבאת שלישי, דנחשב דגן, הי' אצל עכו"ם, לכן פטור מתרו"מ. אבל בעיסה, כל המחייב של חלה הוא השם עיסה שלו, ואינו נחשב עיסה קודם גלגול. אבל מה שיכול להפריש חלה כבר בשעת נתינת מים לקמח, זהו חידוש דיכול להפריש חלה אף קודם המחייב, אבל כיון שאינו חלק מהמחייב, א"כ מה שיש להעכו"ם בעלות בשעת נתינת מים אינו פוטר מחיוב חלה, וא"כ נמצא דלשון גלגול דוקא הוא.
- (ב) **ואין מיעוט אלא מיעוט אלא לרבות, אפי' עובדי כוכבים- הק' רש"י**, מאי חזית דמרבית לדיגון עכו"ם ולא הקדש, ותי' דמסתבר לרבות עכו"ם משום שכן נאכל בלא פדיון כשל ישראל. והק' בחי' הרשב"א, א"כ למה צריך מיעוט שני כלל לרבות עכו"ם, כיון דיש מיעוט אחד, ומסתבר יותר דמיעוט זה קאי על של הקדש, א"כ לימא דשל עכו"ם נשאר כמו הסברא חיצונה, דתבואתו חייב בתרו"מ. ותי' דאע"ג דמסתבר לרבות גוי טפי משל הקדש, מ"מ אי לא כתיב מיעוט לרבות גוים, ה"א דמדגנך ממעט תרוייהו, גוי וכש"כ הקדש, ולכן צריך דוקא מיעוט וריבוי, למעט הקדש ולרבות גוים.
- (ג) **גמרי ראשית ראשית מהתם- הק' השפת אמת**, אם יש לנו ג"ש דראשית ראשית מחיוב תרו"מ, א"כ למה לי עריסותיכם למעט הקדש מחיוב חלה, תיפוק לי' מג"ש מתרו"מ, דהא פטורים הם מחיוב תרו"מ. וכ' דלפי מש"כ תוס' בקידושין (ג. ד"ה ואשה) דמיעוט קנינים לא גמרי' מג"ש, א"כ י"ל דדוקא לרבות עיסת עכו"ם ילפי' מהא דראשית ראשית, אבל לא למעט עיסת הקדש. אבל כ' לפקפק בזה, דאולי אין כוונת תוס' התם דכללא הוא דאין למעט מכח ג"ש, שהרי לכאו' מצינו כמה ג"ש דאתי למעט ג"כ, וצ"ע.
- (ד) **מאן דאמר מירוח העובד כוכבים אינו פוטר, גלגול העובד כוכבים אינו פוטר- ע' בקרן אורה** (ד"ה והנה למ"ד) דכ' דלמ"ד דגלגול עכו"ם אינו פוטר, יש להסתפק אם קנה מן הגוי פת שאין בו שיעור חלה, אבל יש להגוי שיעור עיסה כדי להתחייב בחלה. דאפשר דבזה כ"ע מודו דפטור, כיון דאצל הישראל אין שיעור דמחייב בחלה, ומה שאצל הגוי אינו חייב, כיון דהגוי לאו בר חיובא הוא. או דלמא, כיון דסכ"ס הוי עיסה זה חלק של עיסה שהוא השיעור המחייב, ומה שהוא אצל הגוי אינו מפקיע מידי חיוב, א"כ גם חלק זה שפיר חייב בחלה.
- (ה) **עובד כוכבים שהפריש פטר חמור- פרש"י**, שהפריש שה לפדיון פטר חמור שנולד לו בהיותו עכו"ם. והק' תוס', דאם מיירי בשה, א"כ אי"ז חידוש בשל עכו"ם, דאפי' של ישראל הוי חולין גמורים. ולכן פי' תוס' דמיירי בחמור עצמו, וכשי' ר' יהודה דס"ל דחמור עצמו אסור בהנאה. אלא דהעיר ע"ז בשטמ"ק (י"ט), א"כ מהו הלשון שהפריש. ע"ש שמה שכ' בזה, ובחי' הגרי"ז בביאור דבריו. וע"ע בקרן אורה דכ' דנראה דלשון הפרשה לאו דוקא הוא, אלא קמ"ל דאפי' אם רצה האיניו יהודי להחמיר על עצמו ולנהוג קדושה בפטר חמור, מודיעין לו שהוא פטור (והוסיף דמה דנקט פטר חמור ולא בכור טהורה, היינו משום דאם הקדיש הבכור

(ט) **יצק ובלל- הק' תוס'**, למה לא הזכיר הא דהיו צריכין ליתן מלח על המנחה, כדקתני לעיל (יח). לא יצק לא בלל לא מלח, ונשאר בקו'. וע' בקרן אורה דכ' די"ל דסמך המשנה בזה על הכלל דכל הקרבנות טעונין מלח, וא"כ פשוט הוא ואי"צ לשנותו.

קדושת פה, חל עליו קדושה למ"ד דכותי יכול להקריב כל נדרים ואף שלמים).

(ו) **כדר' אושעיא- הק' התוס' רי"ד בפסחים (ט.)**, וכי נחשדו חברים להפקיע תבואתם מיד מעשר. ותי' דאין כוונתם להפקיע עצמם מחיוב מעשרות, אלא כדי שלא יבואו בהם לידי תקלה, דאם אינם מחוייבים בדבר, לא יהיו יכולין להכשל בהן (וציין להא דברכות לה: דאמרי' בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דדורות הראשונים דוקא הביאו פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, ודורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות וכו' כדי לפוטרם, והביא ראי' מזה דגם חברים עושים כן, ועכ"פ נראה דאף דכוונתם לטוב, אבל מ"מ הי' עדיף לעשות כדורות הראשונים).

(ז) **כדי שתהא בהמתו אוכלת- הק' תוס'**, למה בהמתו אינו יכול לאכול בלא"ה, מהכ"ת שיש איסור הנאה בטבל, דאסור ליתן לבהמתו. ותי' דילפי' מהא שיש איסור של הדלקת שמן של טבל טמאה, דדרשי' דכמו דתרומה טהורה אין לך בו אלא משעת הרמה ואילך (לענין אכילה), כן לענין הנאה של תרומה טמאה. והביא מפ"י הקונט' דביאר דהוי טמאה דוקא, אבל חולק עליו, דכש"כ טהורה. ובאמת ע' בפרש"י שם, דכ' כמש"כ תוס' כאן, דכש"כ טהור, ולא כמו שהביא תוס' מפ"י הקונט'. ומהו הכש"כ מטמא לטהור (וע' בתוס' בשבת שם דהק' כן על רש"י, דמהו הכש"כ), ביאר הטהרת הקודש דכיון דהדין הוא בתרומה טמאה דמותרת בהדלקה, ותרומה טהורה אסורה בהדלקה, א"כ שפיר הוי ק"ו, ומה תרומה טמאה, דמותרת בהדלקה אחר הרמה, אסורה קודם הרמה, כ"ש טהורה, שגם לאחר הרמה אסורה בהדלקה, שתאסר קודם הרמה בהדלקה.

(ח) **בא לו לעשרון, נתן עליו שמנו ולבנתו- כ'** הקרן אורה דאע"ג דמשמע מסדר המשנה דנותן הלבונה קודם הקמיצה, אבל זה אינו, אלא הלבונה נותן באחרונה, וכמש"כ הרמב"ם בהל' מעה"ק כשכ' סדר כל המנחות.